LANGUAGE AND LANGUAGE LITERATURE TEACHING METHODOLOGY ISSUES.

Juraeva Mashhura Kodirov
Senior Lecturer, Department of Uzbek language and literature, Namangan Institute of construction and engineering
Usmanjanov Iqboljon 53-student of TMJ-22

ANNOTATION

The science of methodology,in particular the methodology of teaching language literature, has taken the path of development as a real science. The most basic issues of Language Teaching were developed in the lessons of the native language and literature, methods for the formation of students ' literacy, speech culture,to one degree or another, a number of methodological and didactic points were outlined.

Шуни алохида айтиш кеакки,методик адабиётларда ўқувчилар нутқини ўстириш масаласи « Нутқ ўстириш», «Нутқ маданияти», «Нутқ техникаси» каби мунозаралар объекти бўлиб қолди. Бу терминла остида тил ўқитишнинг умумий масалалари – тил ходисаларини кузатиш ва ўрганиш, ўқувчиларнинг ўз фикрларини ёзма ва оғзаки шаклда ифодалай олиш кўникмалари каби масалалар тушунилади. **Ўқитувчининг** жонли, ифодали,қизиқарли,ширали ва маъноли нутқи ўқувчилар нутқини шакилланишига ижобий таъсир қилади. Бинобарин ўқитувчи нутқи ўқувчилар учун ўрнак бўлиши лозим. Тўғри ва ифодали гапириш хар бир ўқимишли инсон учун хаётий зарурат бўлиб қолган хозирги даврда ўқувчиларнинг нутқ маданиятини ўстириш муаммоси ўқув – тарбия тизимининг энг долзарб масалаларидан бири деб қаралмоғи керак. Шунинг учун хам бир қатор методистлар О. Мадаев, В.В.Голубков,А.Хўжаевлар тил ва тил ва адабиёти ўқитиш масалаларига бағишланган методик қўлланмаларида ўқувчиларнинг оғзаки ва ёзма нутқини ўстириш масалаларига алохида эътибор берилган. Хар бир тил ўқитувчиси ўқувчилар нуткини устиришга мулжалланган хилма – хил методик шакл ва усулларни ишлаб чиқиши лозим, у жонли нутқнинг хамма куртакларини ўзида кўрсатиши лозим.

Ўқиш методикасининг асосий масалалари.

Ўқиш жараёнида ўқувчиларнинг луғат бойлиги ортиб,билими кенгайиб боради. Улар аста – секин она тилининг бойлгини хис қилишга ўрганиб боради. Маълумки, ўқувчиларнининг ўкиш суръати бир хил бўлмайди. Айрим ўқувчилар асар мазмунига эътибор қилмай тез ўқиса, айримлари асар мазмуни билан қизиқиб секин ўқийди.

Тил адабиёти ўқитишда қуйидаги масалаларга эътибор берилади:

1) Ўқувчиларнинг ўқиш маакаларини ўстириш;
2) Ўқувчилар дунёқарашини кенгайтиш;
3) Ўқувчиларга ақлий етуклик, маънавий гўзаллик, жисмоний камолотни тарбиялаш;
4) Ўқувчиларни одобли,ахлоқли,эстетик дидли бўлишига ёрдам бериш;
5) Ўқувчиларнинг оғзаки ва ёзма нутқ малакаларини такомиллаштириш;
6) Она тили ва адабиёти билан таништириш хамда уларга нисбатан мухаббат туйғуларини уйғотиш.

Ўқитувчи бу каби вазифаларни зўр методик махорат билан, таълим – тарбия бирлигига риоя қилиб, хал этиши лозим.

Хар бир дарсда муайян мақсад кўзланиши керак. Ўқитувчи дарсга тайёрланар экан, ўрганиллиши лозим бўлган мавзуни мақсади вазифасига қараб иш усулларини танлайди; дарс мобайнида ўқувчиларга қандай янги билимлар берилиши, мавзу билан боғлиқ бўлган қандай мустақил ишлар бажарилиши, нутқ ўстириш юзасидан нима ишлар қилинишини, шунингдек, ифодали ўқиш,режа тузишни, машқ қилдириш каби масалаларни аниқлаб олиши зарур. Хар бир дарсда одатда маълум бир мавзу ўқитилади. Дарс мавзуси пухта ўйланилган бўлиши керак. Ўқувчиларни дарсга тайёрлаш

(кириш сухбати, ўқитувчининг хикояси,расмларни кўриш ва хоказолар) уларда мавзуга қизиқиш уйғотиши, мавзуни яхши тушунишига ёрдам бериши керак. Ана ўшанда ўқувчи дастурда талаб қилинган билим ва малакаларни яхши ўзлаштиради.

Тил ўқитиш масалаларида ўқувчиларнинг мустақил ишларига алохида эътибор бериш керак. Улар ўқиган асарлари, уларнинг мазмуни, образлари хақида мустақил фикр баён қила олсинлар:

1) Асарни қисмларга бўлиш
2) Сарлавха қўйиш
3) Режа тузиш каби ишларни мустақил бажара олиш малакаларини хосил килсинлар.

Матн қанчалик ифодали, таъсирли қилиб ўқилса, ўқувчилар диққатини жалб қилишга шунчалик осон бўлади. Матнни ўқиш жараёнида ўқувчиларнинг луғат бойлиги ортиб, фикрлаш даражаси кенгайиб боради. Ўкиш онгли бўлмоғи керак. Шундагина тўғри ва тез ўқиш малакаларини хосил қилиш мумкун булади.

Фойдаланган адабиётлар

1. Балаев А.А. Активные методы обучения. – Москва: Профиздат, 1996.
2. Талипова Р.Т. Развитие интереса студентов к русскому языку. – Ташкент: Укитувчи; 1996.
3. Кларин М.В. Педагогическая технология в учебном процессе. – Москва: Педагогика, 1999.
4. THE IMPORTANCE OF THE USE OF PROJECT TECHNOLOGY IN THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF STUDENTS IN THE PROCESS OF INDEPENDENT LEARNING
MM Sobirkhonovna EURASIAN EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATION, 29
5. Sobirkhonovna, M. M. (2020, December). Professional Training Of Future Speakers In The Period Of Independent Study. In Archive of Conferences (Vol. 10, No. 1, pp. 75-76).
6. Sobirkhonovna, M. M. (2020). An Innovative Mechanisms to Increase the Effectiveness of Independent Education of Future Defectologists. International Journal on Integrated Education, 3(11), 210-211.
7.Mahmudova, M. S. (2020). The Role Of Independent Education In The Formation Of Professional Competencies Of Prospective Speech Therapists. Scientific Bulletin of Namangan State University, 2(10), 358-363.
8. Maxmudova, M., & Vaziraxon, A. (2022, November). Tayanch–Harakati A'zolari Falajlangan Bolalar Lug'atini Rivojlantirish Yo'llari. In Conference Zone (pp. 259-263).
9.Maxmudova, M., & Azizabonu, B. (2022, November). Ruhiy Rivojlanishi Sustlashgan Bolalar Lug'atining Psixik Rivojlanish Bilan Bog'liqligi. In Conference Zone (pp. 238-242).
10.Maxmudova, M. (2022). Technologies for the development of professional competencies of students of Higher Education. INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 11(11), 249-254.
11.Maxmudova, M., & Zikirova, O. (2021). Speech therapist and family collaboration in overcoming severe speech deficits.
12. Sobirkhonovna, M. M. (2020). DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF FUTURE SPEECH THERAPISTS IN THE PROCESS OF STUDYING INDEPENDENTLY. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 8(8), 155-158.
13. Juraev, M. M. (2022). Prospects for the development of professional training of students of professional educational institutions using electronic educational resources in the environment of digital transformation. Academicia Globe: Inderscience Research, 3(10), 158-162.
14. Juraev, M. M. (2022). The value of open mass competitions in the process of digitalization of extracurricular activities of schoolchildren. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(10), 338-344.

15. Jo'rayev, M. (2022). Professional ta'lim jarayonida fanlararo uzvilik va uzliksizlikni ta'minlash o 'quvchilari kasbiy tayyorgarligining muhim omili sifatida. Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: Muammolar va yechimlar, 1(29), 43-46.
16. Juraev, M. M. (2021). OA Qo 'ysinov Description of the methodological basis for ensuring interdisciplinary continuity of the subject "Computer Science and Information Technology" in vocational education. JournalNX-A Multidisciplinary Peer Reviewed, 7(10).
17. Mansurjonovich, J. M. (2021). Experience Of Cambridge Curricula In Ensuring The Continuity Of Curricula In The Field Of "Computer Science And Information Technology" In The System Of Professional Education. The American Journal of Interdisciplinary Innovations Research, 3(11), 26-32.
18. Juraev, M. M. (2021). PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF VOCATIONAL EDUCATION THROUGH INTERDISCIPLINARY INTEGRATION INTO THE VOCATIONAL EDUCATION SYSTEM. In НАУКА, ОБРАЗОВАНИЕ, ОБЩЕСТВО: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ДОСТИЖЕНИЯ И ИННОВАЦИИ (pp. 110-112).
19. Juraev, M. M. ZY Xudoyberdiyev Theoretical analysis of the continuity model of computer science and information technology in the System of professional education. European Scholar Journal (ESJ)//ISSN (E), 2660-5562.
20. Juraev, M. M. (2022). Theoretical and practical principles of improving the content of the pedagogical activity of ICT teachers of professional educational institutions in the conditions of information of education.
21. Mansurjonovich, J. M. (2022). CURRENT STATUS OF THE SCIENCE OF INFORMATICS AND INFORMATION TECHNOLOGIES IN THE PROFESSIONAL EDUCATION SYSTEM, EXISTING PROBLEMS AND SOLUTIONS, PRINCIPLES AND CONTENT OF THE SCIENCE ORGANIZATION. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(12), 327-331.
22. Mansurjonovich, J. M. (2022). Professional Educational Institutions Theoretical and Practical Basis of Development of the Content of Pedagogical Activity of Teachers of" Information and Information Technologies". Texas Journal of Engineering and Technology, 15, 49-53.
23. Mansurjonovich, J. M. (2022). METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR IMPROVING THE CONTENT OF TRAINING FUTURE ICT TEACHERS IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION OF EDUCATION. АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОВРЕМЕННОЙ НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ,
24. Makhmudov Khurshid Shukhratovich. IMPORTANCE OF DIDACTIC GAMES IN SPEECH DEVELOPMENT OF MENTALLY RETARDED CHILDREN. Asian Journal of Multidimensional Research. ISSN: 2278-4853 Vol. 11, Issue 11, November 2022 SJIF 2022 = 8.179 A peer reviewed journal. Pages 20-23
25. Shuxratovich, Maxmudov Xurshid. "SOCIO-PSYCHOLOGICAL OF CHILDREN WITH SPEECH IMPAIRMENT ADAPTATION FEATURES." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.11 (2022): 243-248.